

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавр

зі спеціальності 0.51 «Економіка»

(шифр та найменування спеціальності)

за освітньою програмою «Бізнес-статистка та аналітика»

(назва освітньої програми)

на тему: «Статистичне дослідження споживання матеріальних благ та послуг населення»

(назва теми)

Виконавець:

студент факультету економіки та управління
підприємництвом

Кудін Павло Миколайович

(прізвище, ім'я, по батькові)

/

_____ підпис/

Науковий керівник:

канд. екон. наук, доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Тарасова Кристина Ігорівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____ /підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Статистичне вивчення споживання матеріальних благ і послуг населення є актуальним аспектом оцінювання соціально-економічного розвитку економіки країни в цілому та її регіонів зокрема. Існує об'єктивна необхідність у вдосконаленні соціальної політики держави щодо задоволення споживчих потреб громадян. Це вимагає визначення комплексної системи факторів, що впливають на рівень та структуру споживання.

Споживання як використання виробленого продукту для задоволення потреб економічних суб'єктів – значуща сфера суспільного відтворення. Вагомість споживання зумовлена тим, що воно є одночасно і завершальною фазою суспільного виробництва, і невід'ємною передумовою його подальшого функціонування. Особливості й характер складових споживання, а саме виробничого та особистого, зумовлені специфікою предметів споживання та його метою.

Статистичне дослідження споживання матеріальних благ і послуг населення передбачає визначення рівня його забезпеченості, аналіз пропорційності розподілу доходів (витрат) між його окремими групами, оцінювання показників бідності, що є найважливішою групою соціальних індикаторів рівня життя.

Метою дослідження є статистичне дослідження споживання матеріальних благ і послуг населення України.

Завдання дослідження:

- визначити сутність економічної категорії споживання матеріальних благ і послуг;
- дослідити класифікацію показників споживання населення;
- вивчити методи дослідження споживання матеріальних благ і послуг;
- проаналізувати динаміку та структуру доходів і витрат населення;
- визначити особливості споживання продовольчих і непродовольчих товарів;
- розглянути споживання продуктів харчування;
- здійснити аналіз споживання комунальних послуг населення України та зробити міжнародні порівняння;
- провести дослідження споживання послуг сфери культури та відпочинку;
- оцінити особливості споживання послуг охорони здоров'я.

Об'єктом дослідження є процес оцінювання показників споживання матеріальних благ і послуг населення.

Предметом дослідження виступають окремі показники споживання матеріальних благ і послуг.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених в дипломній роботі завдань були використані наступні статистичні методи: статистичного спостереження, зведення та групування даних, аналізу динаміки, методи середніх і відносних величин. Для наочного представлення інформації були застосовані методи графічного, схематичного та табличного зображення даних.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою проведеного дослідження виступили нормативно-законодавчі акти України, дані офіційних статистичних щорічників, дані Державної служби статистики, наукові публікації вітчизняних та іноземних науковців, національні монографії та посібники, офіційні дані міжнародних агенцій.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків і списку використаних джерел (37 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 62 сторінки. Основний зміст викладено на 62 сторінках. Робота містить 20 таблиць, 19 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі *«Теоретичні та методологічні основи статистичного дослідження споживання матеріальних благ і послуг»* розглянуто сутність та поняття соціально-економічної категорії «споживання матеріальних благ і послуг населення», досліджено систему показників прожиткового мінімуму, визначено вплив соціальних стандартів на соціальну стійкість держави; розкрито класифікації показників споживання матеріальних благ і послуг, вивчені статистичні методи дослідження споживання.

У другому розділі *«Аналіз споживання матеріальних благ населення»* досліджена динаміка та структура доходів і витрат населення, проаналізовані особливості складу споживчих витрат; вивчені риси споживання продовольчих і непродовольчих товарів, зроблена оцінка споживання продуктів харчування в динаміці, у порівнянні з нормами та у порівнянні з міжнародними показниками; проведений аналіз складу споживчого кошику.

У третьому розділі *«Аналіз споживання послуг населення»* здійснено аналіз споживання послуг населення України: особливу увагу приділено споживанню комунальних послуг, послуг культури та відпочинку, охорони здоров'я. Оцінено динаміку витрат, зміни в структурі споживання, проведені міжнародні порівняння.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. Усвідомлена необхідність в чому-небудь людини, соціальної групи, суспільства в цілому для підтримки умов життєдіяльності та подальшого розвитку визначається як потреба. Потреба реалізується в процесі споживання, тобто під час задоволення особою та суспільством своїх багатоманітних потреб. Під споживанням розуміють використання товарів і послуг для задоволення індивідуальних та колективних потреб суб'єкта.

2. Метою дослідження особливостей споживання населення виступає виділення різних типів споживання та їх факторів. Від взаємозамінності товарів і послуг з однаковим споживчим призначенням, але різною вартістю, залежить рухливість структури споживання. Взаємозамінність дає можливість домашнім господарствам, які мають обмежений бюджет, підбирати набір товарів і послуг для більш повного задоволення потреб.

3. Основними завданнями економічної статистики при вивченні основ споживання населення виступають: визначення розміру фонду споживання матеріальних благ, його речового складу та джерел надходження, вивчення рівня, структури та динаміки споживання на душу населення, числова характеристика розміру та структури споживання матеріальних благ за окремими суспільними групами та встановлення особливостей їх споживання тощо.

4. Аналіз доходів населення виявив, що за період з 2010 р. по 2018 р., цей показник по Україні збільшився на 260,0 %. В результаті проведення дослідження структури доходів нами було виявлено, що в 2018 р. найбільшу питому вагу в їх складі займає заробітна плата (49,8 %), друге місце посідають соціальні допомоги та інші трансферти (35,9 %). Таке співвідношення показує доволі високу залежність добробуту громадян України від державної допомоги.

За аналізований період сукупні грошові витрати населення зросли в 3,1 рази. Тобто, темп зростання доходів випереджав зростання витрат на 16,1 %. Найбільшу питому вагу в структурі витрат займають споживчі витрати (86,3 %).

5. У 2018 р. в структурі споживчих витрат найбільшу частку займає споживання продовольчих товарів (50,9 %). Для порівняння, десять років назад значення цього показника було на 2,5 в.п. більшим. Це означає, що добробут населення збільшується, адже залишається більше коштів на споживання непродовольчих товарів. Аналіз структури споживчих витрат за допомогою коефіцієнту Гатєва показав, що ці зміни у порівнянні із 2009 р. були незначними.

6. Оцінка динаміки споживання продуктів харчування показала тенденцію до зменшення споживання молочних продуктів, риби та рибопродуктів, жирів і олій, хліба та хлібовиробів, та навпаки збільшення споживання фруктів, овочів і баштанних, картоплі. Визначено, що поточний склад споживчого кошика населення України з точки зору продуктів харчування не тільки не враховує існуючі тенденції споживання, але й не враховує його мінімальні норми.

7. За останні десять років витрати на споживання комунальних послуг в Україні збільшились в 4,2 рази або на 765,05 грн. При цьому також відбувалось і зростання частки витрат цього типу в загальній структурі споживчих витрат – на 3,6 в.п. Проведені порівняння витрат на оплату комунальних послуг із країнами Європи виявили, що витрати українців є суттєво меншими, проте, частка заробітної плати, яку витрачає середній мешканець України є набагато більшою.

8. Населення України витрачає дуже маленьку частку в загальній кількості витрат на відпочинок по відношенню к іншим державам. Одна з причин цього в тому, що в інших країнах є безкоштовні програми, які діють як на законодавчому рівні, так і в реальному житті, такі як безкоштовна медицина тощо. Тому частка грошей, яку можна витратити на відпочинок в нашій країні менша ніж в інших, також це обумовлено культурою країни, рівнем життя.

9. Протягом звітного року населення України витрачало в середньому 319,84 грн. в місяць на охорону здоров'я, що є на 301,3 % більшим ніж у 2009 р. Частка витрат на ці послуги зросла на 1,0 в.п. від 3,3 % в 2009 р. до 4,3 % в 2018 р. Серед розвинених країн найбільший обсяг витрат на охорону здоров'я постерігається в США (20,1 %).

АНОТАЦІЯ

Кудін П. М. «Статистичне дослідження споживання матеріальних благ та послуг населення».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 0.51 «Економіка» за освітньою програмою «Бізнес-статистика та аналітика».

Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2020.

У роботі розглянуто актуальну проблему споживання матеріальних благ і послуг населення. Досліджено існуючі дефініції категорії споживання, виявлені їх основні риси. Охарактеризовано та систематизовано класифікації показників споживання матеріальних благ і послуг населення; вивчено статистичні методи дослідження споживання.

Проведений аналіз динаміки та структури доходів і витрат населення України, визначені головні складові елементи доходів, досліджено питання диференціації доходів; розглянуто, як диференціація в доходах впливає на ринки споживчих товарів і послуг. Проаналізовано динаміку та структури споживання продовольчих і непродовольчих товарів, виявлені відмінності у споживанні між селом і містом.

Здійснено дослідження споживання продуктів харчування, виявлені тенденції та зміни в цьому процесі протягом останніх десяти років, зроблені міжнародні порівняння у споживанні харчових продуктів різних країн, проведені співставлення обсягів споживання 2018 р. із раціональними та мінімальними нормами, що забезпечують здоров'я нації. Розглянутий склад споживчого кошику українців і зроблені рекомендації щодо покращення його складу. Досліджено особливості споживання послуг населення, особливу увагу приділено споживанню комунальних послуг, послуг культури та відпочинку та охорони здоров'я.

Ключові слова: споживання, матеріальні блага, послуги, споживання матеріальних благ і послуг, споживчий кошик, споживання продуктів харчування, норми споживання.

Kudin P. M. «Statistical study of consumption of material goods and services of the population»

Qualifying work for obtaining a bachelor's degree in specialty 0.51 «Economics» for an “Business-statistics and analytics” educational program .

Odessa National Economic University - Odessa, 2020.

The actual problem of consumption of material goods and services of the population is considered in the work. The existing definitions of the category of consumption are investigated, their main features are revealed. Classifications of indicators of consumption of material goods and services of the population are characterized and systematized; statistical methods of research of consumption are studied.

The analysis of dynamics and structure of incomes and expenses of the population of Ukraine is carried out, the main constituent elements of incomes are defined, questions of differentiation of incomes are investigated; effects of income differentiation on the markets of consumer goods and services are considered. The dynamics and structures of consumption of food and non-food products are analyzed, differences in consumption between the village and the city are learned.

A study of food consumption is made, trends and changes in this process over the past ten years are identified, international comparisons in food consumption in different countries are done, the consumption of 2018 is compared with the rational and minimum standards that ensure the health of the nation. The composition of the consumer basket of Ukrainians is considered and recommendations to improve it are made. The peculiarities of the consumption of public services are studied, special attention is paid to the consumption of public utilities, cultural and leisure services and health care.

Keywords: consumption, material goods, services, consumption of material goods and services, consumer basket, food consumption, consumption norms.